

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

спеціальність	Не обмежено	обов'язковість дисципліни	вибіркова
освітня програма	Не обмежено	факультет	Факультет мехатроніки та інжинірингу
освітній рівень	Не обмежено	кафедра	Кафедра мехатроніки, безпеки життєдіяльності та управління якістю

ВИКЛАДАЧ

Черепньов Ігор Аркадійович

Вища освіта: 1984 рік – закінчив Харківське вище військово командно-інженерне училище ракетних військ імені маршала Крилова М.І. за спеціальністю «Радіотехнічні системи комплексів»; 1998 рік – закінчив Національну юридичну академію імені Ярослава Мудрого за спеціальністю «правознавство».

Науковий ступень – кандидат технічних наук, 05.11.17 – медичні прилади та системи.

Вчене звання – старший науковий співробітник, доцент кафедри безпека життєдіяльності.

Досвід роботи – більше 40 років, стаж наукової та науково-педагогічної роботи – 24 роки.

Показники професійної активності з тематики курсу:

- автор більше ніж 60 друкованих праць; підручників з грифом МОН – 6; навчально- методичних посібників – 2;
- термінологічний словник; конспект лекцій;
- методичних розробок – 5.

Учасник Міжнародних і Всеукраїнських наукових технічних та практичних конференцій.

Член громадської організації «Асоціація фахівців цивільного захисту» (м. Київ).

Член – кореспондент Академії наук прикладної радіоелектроніки (м. Харків).

телефон	0963693346	електронна пошта	voenpred314@ukr.net	дистанційна підтримка	Moodle

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (ДИСЦИПЛІНУ)

Мета	Метою викладення дисципліни «Безпека в надзвичайних ситуаціях» є формування компетентності щодо: - здатності поставити завдання та організувати наукові дослідження з визначення професійних, виробничих ризиків, загроз на робочих місцях, щодо підвищення стійкості роботи в умовах надзвичайних ситуацій (НС); - розробки та проведення заходів з ліквідації наслідків аварій та НС; - впровадження організаційних і технічних заходів з метою поліпшення безпеки праці та стану цивільного захисту; - здатності та готовності до врахування положень законодавчих та нормативно-правових актів з цивільного захисту при виконанні виробничих та управлінських функцій; - здатності до організації діяльності виробничого колективу з обов'язковим урахуванням вимог цивільного захисту; - управління діями щодо запобігання виникненню аварій та НС; - впровадження ефективного розподілу функцій, обов'язків і повноважень з цивільного захисту у виробничому колективі.
Формат	Лекції, практичні заняття, самостійна робота, рішення ситуаційних завдань, написання рефератів
Обсяг і форми контролю	3 кредитів ECTS (90 годин): 14 годин лекції, 16 годин практичних робіт; модульний контроль (2 модулі); підсумковий контроль – залік.
Специфічні результати навчання і форми їх контролю	• розуміння функціонування єдиної державної системи цивільного захисту в умовах повсякденної діяльності та НС та забезпечення захисту працівників ОГД (ЗК07, ЗК08, ФК13, ПРН2, ПРН9) / індивідуальні практичні завдання; • здатність аналізувати і обрати оптимальні нормативні документи для професійної діяльності (ЗК09, ФК13, ПРН2); • здатність забезпечувати відповідний рівень безпеки в умовах повсякденної діяльності та НС (ЗК08, ЗК09, ФК13, ПРН2, ПРН9, ПРН22).
Вимоги викладача	Якісне та своєчасне виконання завдань, активність під час рішення ситуаційних завдань и практичних занять.
Умови зарахування	Згідно з навчальним планом.

ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ОСВІТИ І ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Компетенції	ЗК07. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК09. Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій для пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел для генерування нових ідей та реалізації їх при роботі в команді. ФК13. Здатність організовувати роботу та забезпечувати адміністративне управління виробничими підрозділами, які здійснюють технічне забезпечення агропромислового виробництва відповідно до реалізації правових вимог безпеки життєдіяльності і охорони праці; аналізувати показники техногенних та природних небезпек, а також планувати і виконувати відповідні захисні заходи.	Програмні результати навчання	ПРН2. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності. ПРН9. Виявляти, узагальнювати та вирішувати проблеми, що виникають у процесі професійної діяльності, та формувати у майбутнього фахівця почуття відповідальності за виконувану роботу. ПРН22. Визначати чисельні значення показників оцінювання стану охорони праці в галузях сільського господарства. Розробляти заходи з охорони праці і безпеки життєдіяльності відповідно до правових вимог законодавства.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)

Модуль 1. Надзвичайні ситуації та оцінка їхнього впливу на населення та території

Лекція 1.	Надзвичайні ситуації: визначення, поняття, класифікація	ПЗ 1	Оцінка обстановки у разі аварії на гідротехнічній споруді	Самостійна робота	Основні поняття з безпеки в надзвичайних ситуаціях. Кодекс цивільного захисту України
Лекція 2.	Аналіз об'єктів економіки за критерієм потенційної небезпеки	ПЗ 2	Прогнозна оцінка забруднення відкритих водних джерел аварійно хімічно небезпечними речовинами в НС		Моніторинг небезпек, що можуть спричинити НС
Лекція 3.	Фактори що ініціюють надзвичайні ситуації техногенного та природного походження	ПЗ 3	Визначення необхідних засобів індивідуального захисту, дегазуючих речовин та кількості працівників для виконання аварійно-рятувальних робіт в умовах зараження НХР		Оцінка обстановки у разі аварії на гідротехнічній споруді

Модуль 2. Захист у надзвичайних ситуаціях					
Лекція 6.	Дії населення у надзвичайних ситуаціях.	ПЗ 4	Методика розрахунку необхідної кількості транспортних та плавзасобів для евакуації населення з зони затоплення.	Самостійна робота	Радіаційний захист у надзвичайних ситуаціях.
Лекція 7.	Радіаційний, хімічний, медичний і психологічний захист населення.	ПЗ 5	Оцінка обстановки у разі вибухів твердих вибухових речовин на об'єктах підвищеної небезпеки.		Хімічний захист у надзвичайних ситуаціях.
		ПЗ 6	Визначення основних показників завалів.		Планування заходів з питань цивільного захисту.
		ПЗ 7	Розрахунок сил і засобів для деблокування потерпілих з-під завалів унаслідок раптового руйнування будівель і споруд.		Визначення необхідної кількості рятувальників та техніки для проведення рятувальних та інших невідкладних робіт на об'єкті.
					Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту.
					Визначення необхідних засобів індивідуального захисту, дегазуючих речовин та кількості працівників для виконання аварійно-рятувальних робіт в умовах зараження НХР.
		ПЗ 8	Визначення необхідної кількості рятувальників та техніки для проведення рятувальних робіт.		

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література

1. Цивільний захист області. В 4 т. Т. 4. Ч.1: підручн. / Д. І. Мазоренко та ін. Харків, 2010. 572 с.
2. Цивільний захист області. В 4 т. Т. 4. Ч.2: підручн. / Д. І. Мазоренко та ін. Харків, 2010. 574 с.
3. Безпека в надзвичайних ситуаціях: навч. посібник у 2 ч. Ч. 1: Надзвичайні ситуації / М.Л. Лисиченко та ін. Харків: ТОВ "ПромАрт", 2021. 202 с.
4. Безпека в надзвичайних ситуаціях. Ч. 2: Захист населення і територій: навч. посіб / М. Л. Лисиченко та ін. ХНТУСГ. Харків : ТОВ "ПромАрт", 2021. 200 с.
5. Планування заходів з евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій: навч.-методичн. посіб. / Г.І. Олійник та ін. Харків, 2018. 316 с.
6. Задачі, склад і повноваження комісій із питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій МОБВ, ОМСВ і Комісій із питань надзвичайних ситуацій СГ: навч.-методичн. посіб. / Г.І. Олійник та ін. Харків, 2019. 325 с.
7. Кодекс цивільного захисту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text> (дата звернення 29.01 2023).
8. Андреев С. О. Державні системи цивільного захисту: інституціональні засади та проблеми розвитку : монографія. Харків: Тім Пабліш Груп, 2017. 432 с.

Методичне забезпечення

1. Оцінка обстановки у разі руйнування будівель і споруд: метод. вказівки до самост. роботи / І. А. Черепньов та ін. Харків : ДБТУ, 2022. 37 с.
2. Оцінка обстановки у разі аварії на водних об'єктах: метод. вказівки до самост. роботи / І. А. Черепньов та ін. Харків : ДБТУ, 2022. 34 с.
3. Цивільний захист: метод. вказівки до самост. роботи / І. А. Черепньов та ін. Харків : ДБТУ, 2022. 98 с.
4. Безпека в надзвичайних ситуаціях .Оцінка обстановки у разі руйнування будівель і споруд: метод. вказівки до практ. занять/ І. А. Черепньов та ін. Харків : ДБТУ, 2022. 87 с.
5. Безпека в надзвичайних ситуаціях. Оцінка обстановки у разі аварії на водних об'єктах: метод. вказівки до практичних занять/ І. А. Черепньов та ін. Харків : ДБТУ, 2022. 91 с.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

СИСТЕМА		БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
Підсумкове оцінювання	100 бальна ECTS (стандартна)	до 50	50% від усередненої оцінки за модулі
		до 50	підсумкове тестування
Модульне оцінювання	100 бальна сумарна	до 50	відповіді на тестові питання
		до 20	усні відповіді на лабораторно-практичних заняттях
		до 30	результат засвоєння блоку самостійної роботи

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.